

Taide kuuluu kaikille

Olen vaikuttunut siitä, että Pielisen Karjalasta löytyy valtavan laaja taideosaajien joukko. On hienoa, että taideharrastajat ja ammattilaiset ovat lähteneet ilolla ja ennakkoluulottomasti toteuttamaan taidetuokioita ja työpajoja vanhuksille, kehitysvammaisille, mielenterveyskuntoutujille ja pakolaisille. Tapahtumat ovat antaneet iloa, puheenaiheita, kokemuksia ja vaihtelua arkeen niin yleisölle, hoitajille kuin toteuttajille. Taiteen positiivinen vaikutus mielenterveyteen ja elämänlaatuun on todistettu lukuisissa tutkimuksissa. Nyt on aika viädä taide käytäntöön ja katsoa mitä tapahtuu.

Pielisen Karjalassa kaksivuotisessa Palettihankkeessa on mukana 30 eri yksikköä, joihin jokaiseen tehdään 7-8 taidetuokiota tai työpajaa vuoden aikana. Hanke on siis eräänlainen ohjelmatoimisto, jonka ohjelmisto räätälöidään kunkin yksikön asukkaiden tai osallistujien mukaan sopivan sisältöiseksi ja pituiseksi tapahtumiksi. Ensimmäinen vuosi on kohta takana 250 tapahtuman osalta. Hoitokodeissa ja erilaisissa ryhmissä on nähty tanssia, sirkusta, kuvataidetta, valokuvataidetta, teatteria, multimediasesityksiä, elokuvia ja kuultu musiikkia monin eri tavoin. Työpajoissa on työskennelty runojen, maalaamisen, tanssin ja musiikin parissa. Lähtiäisiksi on lähes aina kuultu lause: Tulkaa uudestaankin käymään!

Palautteet tuokioiden tekijöiltä, hoitajilta ja osallistujilta ovat olleet mielenkiintoista luettavaa ja kuultavaa. Eräs hoitaja kertoi, että sirkustaiteilija klovnina sai kehitysvammaiselta ihmiseltä paljon sellaista tietoa, joka hyödyttää

hoitosuunnitelman tekoa. Toisaalla mielenterveyskuntoutujat olivat jo hautaamassa oman yhdistyksensä toimintaa, kunnes taidetuokiot tulivat kuin virkistävänä lahjana ja saivat ihmisille syyn lähteä kotoaan liikkeelle. Toinen hoitaja kertoi, että säännöllinen kokoontuminen ja mielenkiintoinen ohjelma antavat yksin asuville vanhuksille ajattelemisen aihetta ja iloista mieltä pitkäksi aikaa. Vanhusten kiukkuisuus ja masentuneisuus ovat vähentyneet. Viriketoiminnan ohjaaja oli iloinen siitä, että vanhukset huomioidaan tuomalla taide-

näyttelyt esittelyineen ja tarjoiluineen hoitokotiin. Musiikki ja runot ovat ilahduttaneet muistisairaita ja he ovat muistaneet ja kertoneet asioita, jotka ovat yllättäneet hoitajat.

Jo ensimmäisen vuoden kokemusten perusteella voi päätellä, että säännöllisellä taidetarjonnalla edistetään hyvää mieltä, sosiaalista kanssakäymistä ja arjessa jaksamista. Samalla huolehditaan osaltamme YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 27. artiklan toteuttamisesta. Sen mukaan jokaisella on oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään ja nauttia taiteista. Karu totuus on, että hoitokodissa oleva vanhus ei jaksakaan osallistua pitkään yleisöesityksiin matkoineen ja väliaikoinen tai että illalla alkavat esitykset ovat armottomasti liian myöhään niin vanhuksille kuin kehitysvammaisille. Tällöin vain yohoitajat ovat vuorossa eikä apukäsiä liikene. Taiteiden tulisi kuulua saumattomaksi osaksi hoitokotien ja asumisyksiköiden toimintaa. Hintalappu voi aluksi tuntua suurelta, mutta positiiviset kerrannaisvaikutukset tuovat varmasti säästöjä.

Paletti-Poikkitaiteellinen hyvinvointihanke toteutetaan EU:n maaseuturahoituksen avulla Vaara-Karjalan Leaderin rahoittamana ja se toimii Juuassa, Nurmeksessa, Valtimolla ja Lieksassa. Hankkeen hallinnoija on Ylä-Karjalan taideyhdistys.

MARI MUSTONEN

Kirjoittaja on toiminnanohjaaja Paletti-hankkeessa